

YASUNARI KAVABATA :

TÉL VAN

1.

A hold fénye megvilágította a vizimalomhoz tütődő jégdarabokat. A híd fagyos deszkái ércesen csendültek meg a ló minden lépténél. A téli hegyek fekete körvonalai megborzongattak minket, mint egy kard fagyos hidege.

Ozaki kisasszony egyedül maradt a lóvonatú omnibuszban. Fehér sáljával bebugyolálta az arcát és kezeit besüllyesztette a kimonója ujjába. Az omnibusz állt. Ozaki mélyen behúzódott egy sarokba.

A fürdőhely körülbelül négy mérföldnyire volt a falu vasútállomásától. Az utolsó vonat este hét óra után érkezett és ezután sem automobil, sem lovas-kocsi nem állt az utasok rendelkezésére. Amikor az utolsó kocsi beért a faluba, látni lehetett, amint a falubeliek papírlámpásaikkal feljönnek a völgyből. Az emberek rákvörösek voltak, mert sokáig ültek a fürdőben. Még a teliholdas éjszakában is voltak fák-tól besötétített foltok. Az út két oldalán álló házak már bezárták ajtaikat.

Ozaki kisasszony hirtelen kiugrott az omnibuszból és szorosabbra fogva a kimonóját, a kaméliák erdeje felé szaladt. Az erdő fekete árnyékában a bambusz-ligetet kereste. Elővett egy szakéval töl-

tött üveget és az italt a szájába csorgatta. Mintha élvezné a hideg pálinka ízét, mélyen felsóhajtott. Lábait bedugta kimonója szárnyába, karjait az arcára szorította és hasra feküdt. A bambusz-liget télen is védve van a hideg ellen, mert a holt falevelek befödik a talajt. Ozaki kisasszony ezt régóta tudta. Ehhez képest is volt öltözve: két kimonó volt rajta, de nem viselt kabátot.

Egy negyedóra sem telt el, amikor meghallotta egy férfi lépteit.

— Mi ez, micsoda meglepetés... miért feküdtél a földre?

A férfi leguggolt. Ozaki megfogta a kezét és a kebléhez húzta. A férfi elvesztette egyensúlyát és leesett a földre. Ozaki ide-oda hempergette magát.

— Milyen boldog vagyok, hogy láthatlak. Annyira vágyódtam utánad... Egy kicsit melegedni fogunk, jó?

— Nem vettek észre? Senki se látott?

— Nem, de elhiheted, hogy nehéz volt ide jönnöm. Öt állomást utaztam a vonattal. Azután két óra hosszat jöttem az omnibusszal. Látod?... Ide nézz!

Ozaki kitérte a kimonóját és a holdfényben megmutatta a lábait.

— Látod, egész vörös.

A lábait a férfi térdére fektette és dörzsölni kezdte őket.

— A lábam olyan, mint a fagyasztott vörös-paprika.

A férfi megfogta a lány lábát. Olyan érzése volt, mintha valamilyen gyöngéd és nedves állat

tapadna az ujjaihoz. Ozaki kisasszony bőre a fehér csigáéhoz hasonlított. A lány odaengedte lábujjait és egész testével hízelgőn a férfihez simult.

— Be akarsz menni a faluba, hogy fölmelegedjünk? — kérdezte a férfi.

— Nem, drágám! Mint lidércfény jöttem ide messziről. Lobbants lángra!

A férfi erősebben magához akarta szorítani a lányt, de Ozaki eltolta.

— Nem, nem, szívem... Nem jöttem ide ingyen, érted?... A vonaton fizettem és a kocsis is pénzbe került...

— Majd megtérítem neked ezeket az apró kiadásokat... Fizetek, amikor akarod.

— Előbb kell fizetned, mert különben nem leszek gyöngéd és kedves hozzád.

A férfi hirtelen meghallotta a völgyben csörgedező patak hideg csobogását.

★

Ozaki kisasszony nem szerelemből jött el a találkozóra. Ez volt a foglalkozása.

A falu előljárói egyértelműen azon a véleményen voltak, hogy az összes prostituáltak között Ozaki kisasszony a legkárosabb az erkölcsök tisztaságára. A rendőrség kitiltotta a faluból.

Az öregek látták a veszélyt, amely fiaikat fenyegeti. Ezért elvitették Ozakit a szomszéd városba és ott rábízták egy rendőrrre. Nem lehetett mást tenni, olyan romlott és ártalmas volt ez a nő.

De egy levelezőlap is elég volt ahhoz, hogy az

ember visszahívja a lányt a faluba. Ilyenkor eljött, hogy régi szeretőivel találkozzék. Nem sajnálta a fáradságot, felült a vonatra, rázatta magát a kocsin és belopózott az éjbeborult bambusz-ligetbe. Természetesen sohasem felejtette el megtérítettni magának a kiadásait. Néha úgy tett, mintha a pénz nem is érdekelné és csak a kaland vonzaná. Ilyenkor azt lehetett hinni, hogy valamilyen különös szenvedély hajtotta az éjben fekvő, hosszú, tíz mérföldes úton. Úgy jött a találkozóra, mint az a lány, akiről a legenda azt meséli, hogy átúszott a tengeren és így ért el a szeretőjéhez.

Amikor Ozaki átköltözött a városba, egy mulatóban dolgozott, amelyet katonák látogattak. Lapos arca és nagyon fehér bőre volt. Arckifejezésében volt valami álmos, szinte idióta vonás. Közömbösen élt bele a világba, egy cseppet sem izgatta, ami körülötte történt. Amíg férfiak vannak, addig nincs semmi baj, addig nyugodt és megelégedett lesz.

Ozaki sok olajat tett a hajára, de sohasem ápolta frizuráját olyan gonddal, mint kellett volna. Most is bambuszlevelek tapadtak hozzá, de ő nem törődött ezzel.

★

A férfi egyenként levette Ozaki kimonójáról a ráragadt bambuszleveleket. A két szerelmes lement a völgybe és a folyó partján a szálloda meleg fürdőjébe igyekezett.

Otaki asszony, Ozaki barátnője, egyedül ült a medence szélén. Amikor meglátta az érkezőket, odafordult a férfihez:

— Hallotta már, hogy a szomszédnőnk, Ozei kisasszony tegnap este meghalt?

— Igen, tudom... azt hittem, hogy ma nincs itt senki... azért jöttem engedély nélkül a fürdőbe, — mondta a férfi kissé zavartan és vetkőzni kezdett.

— Ma éjszaka a barátok virrasztanak a halott mellett... Milyen undorítóak a férfiak! Nem mernek eljönni! Szeretkeztek vele, de most nem mernek eljönni... Óh, hogy megvetnek minket!

— Mit mond? ... Hát mit akar, mégsem mehetnek most el a halottas házhoz, azt mondva, hogy ez a nő ápolta őket... Ha nem is mutatják, bizonyára szájalommal gondolnak rá...

— Szegény nő! Úgy-e maga is egyike azoknak, akik segítettek megrövidíteni Ozei kisasszony életét... nem igaz?

— Mindenesetre... ha az útépítő munkások nem jöttek volna, nem lett volna semmi baj. A faluban sok gyerek van, akiket Ozei szeretett és gondozott. A gyerekek nagyon ragaszkodtak hozzá.

— Igaz... de milyen szomorú a halott-síratás szertartása... Nem találkozott Ozei szellemével a bambusz-ligetben? Ez a nő, aki magával jött, ne fürdjön velünk... Nincs megengedve, érti? A mi fürdőkbe nem teheti be egy ilyen piszkos nő-személy a lábát.

Ozaki testét piros forróvíz öntötte el egész a kis mellbimbóig. Lehajtott fejjel, hangtalanul lement a medence lépcsőin... puha és síma lába olyan volt, mint a hideg csiga.

2.

Ozei kisasszony is prostituált volt, akárcsak Ozaki. És miután utánozta Ozakit, aki az ideális gésát személyesítette meg szemében, azt lehet mondani, hogy bizonyos mértékben Ozaki volt az, aki Ozeit megölte.

Ozei tizenhat-tizenhétéves korában érkezett ebbe a hegyi faluba. Mindjárt kezdettől fogva tönkretette az egészségét és bebeszélte magának, hogy egy napon itt fog meghalni. A férfiak úgy ölelgették és csókolgatták ezt a szomorú lányt, aki a halálra gondolt, mint egy sápadt árnyat. A lány, gyöngesége ellenére, sohasem fukarkodott a testével. De ha volt egy szabad perce, akkor a gyerekekkel játszott.

Amikor a munkások egy csoportja a faluba érkezett és hallani lehetett, amint dinamittal robbantják a sziklákat, a lány arra gondolt, hogy nem-sokára meg fog halni:

— Talán meghalok, még mielőtt befejezik az útépitést... meg fognak ölni...

Néhány nappal a munkások érkezése után ágy-nak dőlt. A rossz hírű ház gazdája nem merte Ozeit kidobni, mert két kis gyereke állandóan ott volt a betegágy mellett. A szegény nő gyakran hallotta, amint a látogatók egymásnak mondogatták: «Utánozd Ozaki példáját... Ozaki a prostituáltak mintaképe...» Ozei szobája ici-pici volt és közvetlenül egy fűszerkereskedés mellett feküdt. Előfordult, hogy a vevők, akik nem fértek be az üzletbe, a betegszobában várakoztak.

Ozei nagynehezen felkelt és elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Nem, talán nem határozta el magát az öngyilkosságra, evvel talán sokat monduk... helyesebben: beletörődött a halálba. És végül arra az eredményre jutott, hogy ha továbbra is kénytelen így dolgozni, a testét kiszolgáltatva a munkásoknak, ez is csak egy fajta az öngyilkosságnak.

A gyerekek, akik egyedüli barátai, egyedüli vigasztalói voltak, nem tudták, hogy valamilyen kapcsolat van Ozei halála és a munkásokkal való szeretkezései között.

★

Amikor Ozaki kijött a fürdőből, úgy tett, mintha nem tudott volna semmit Ozei haláláról és nem hallotta volna Otaki gyalázkodó szavait. A férfihez fordult:

— A viszontlátásra kedvesem... Mikor hívsz meg legközelebb?

— Ne tréfálj! Miért búcsúzol? Hova mész ily késő éjszaka?

— Elmegyek... gyalog is elérek még hajnal előtt az állomáshoz.

— De... négy mérföldet kellene megtenned... és nehéz a hegyek közt járni.

— Ne izgulj! Szeretem a férfiakat és épúgy szeretem az éjszakát is. Nem félek semmitől és nem kérlek, hogy kísérj el... A viszontlátásra!

Lusta léptekkel nekiindult. Kezeit a kimonójába dugta.

— Hallod-e? Maradj velem... érted? Miért

gondolsz mindig csak a pénzre? Reggel is hazamehetsz.

A lány meg sem fordult:

— Mit tegyek, ha észrevesz a rendőr? — Továbbment az úton, melyet a hold elárasztott fagyos fényével. A férfi szórakozottan, mozdulatlanul ott maradt.

De amikor a lány olyan helyre ért, ahova a férfi már nem láthatott el, visszafordult és gyors, apró léptekkel a völgybe sietett, hogy elbujjon a falu fürdője mögött. Ott várta, hogy a férfiak, akiket ismert, kijöjjenek a fürdőből.

★

A gabona fiatal hajtásait már színezte a zuzmára és a hegycsúcsok fölött az ég lassan világosodni kezdett. A vándormadarak (nem tudni miért?) nem álltak meg a bambusz-ligetben, hanem továbbálltak az erdő fölött. Az egyik férfi, aki ép el akarta oltani a rőzsetüzet, leguggolva elbujt a bokrok mögött:

— Valaki jön!

Ozaki a tenyerébe támasztotta a fejét, úgy feküdt a földön. Most felkelt:

— Óh, már tudom! Ez Ozei kisasszony temetése.

— Csend legyen!

A temetési menet lassan feljött a dombon a vetések között és a bambusz-ligethez közeledett. Ozaki megint hasrafeküdt és a tenyerébe támasztva az arcát, nevetve nézte a temetést.

A temetési menet a valóságban csak két embertől állt, akik a vállukon vitték a fehérített pamutszövettel betakart koporsót. Talán a teaház tulajdonosa volt, az egyik szolgálival... A koporsón, egyedüli dísznek, két lapát feküdt, ebben a faluban a halottakat nem hamvasztották el.

De hol vannak a gyerekek?... Ozei kisasszonynak egyetlen álma, egyetlen reménye az volt, hogy halála után a gyerekek, akiket annyira szeretett, hosszú sorban fogják követni koporsóját a temető dombjára. Ez az illúzió volt egyetlen öröme. Ez vigasztalta meg halálfélelmében.

A gyerekek még aludtak.

Ozei kisasszony holttestét a bambusz-ligettől a temető dombjáig vitték.

— Ez mégis egy kissé kegyetlen dolog!

— Bizony úgy van.

— Titokban akarják eltemetni ezt a nőt, még mielőtt hajnalodik...

— Nekem is haza kell mennem hajnal előtt. Ha most elindulok, az első kocsitól az úton.

— Nézz ide... legalább rázd le magadról a bambuszleveleket.

— A viszontlátásra! Ha akarod, te is meghívhatok egy levelezőlapra. Írsz majd?

A lány megragadott egy szakéval töltött üveget és teljes erővel elhajította. Az üveg egy bambusz-szárnak ütődött és apró jégzilánkokat vert le róla, melyek elszóródtak a földön...